

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
 Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
 Egyes számok kaphatók: a dohánytözsékben.

Honfoglalás.

VI.

Az ipar leggyengébb, de legűdőbb ága a háziipar: mintegy virága annak. Ha a kézműipar csak nemzeti és művészi formák közt nyer szabadalmat az életre, ha csak erős, önálló karaktere menti meg a tömegáruk medréből, akkor a háziiparról elmondhatjuk, hogy az ember egyéniségének himporából készül, vércéből szövődik, mint a fehér lepkéből a selyemszál.

A háziipari cikk az emberi kéz legközvetlenebb munkája lévén, ha nem akarjuk is, nemzetivé, sőt egyénivé válik, akár csak millió ember névaláírása, mely mind más és eredeti.

A háziiparnak nem csak azért van jelentősége, mert keresethez juttat, de méginkább azért, mert a nemzeti erők és erkölcsök fölkmérője, sőt sok esetben azok csodálatos erejű óvószere. A mely népek nincs háziipara, annak hideg a házi tűzhelye, rideg a lelke, vad a kedélye, mert nem szereti a munkát, nincs gondolata, nincs lelkében tartalom, melyet megtestesíteni vágyakoznék, nincs szíve, mely saját fáradozásának gyümölcsében gyönyörözt találana.

Az ilyen lelken vesz erőszakot a divat sokszor otromba, csuf szélsőséggel. Persze üres a lélek, a szépet a nemeset szeretni nem képes, — és a szeretet állhatatos, — hát avval akarná magát kielégíteni, hogy naponként újat keres, hogy a kétnaposat meg ne utálhassa.

A háziipar nem élemer dolog. Annak csak a valódi belső érték tartja fenn életét, belső értéket és állandóságot pedig két dolog adhat neki; **a jelleg és művészet.** Mind a kettő hiányzik nálunk magyaroknál. A jelleg, mi magyarnak csak a magyar jelleg lehet, nem becsüljük, művészetünk pedig nincs, talán ugyan azon okból.

Nemzetközi zagyvalék minden testi lelki táplálékunk. Ez oka barbár, fejlődésre képtelen hitünknek.

Bizonyos desperáció vett már rajtunk erőt, hitetlenül gondolkodunk: hát a magyar produktumnak lehetne még értéke is; hát a mi magyar, szép az, nem nevetséges? . . .

Egy magyar művész, ki nemcsak honpolgár, de szívében lelkében magyar, ki nemcsak születésére, de érzéseiben, gondolataiban is nemes, hasonló lelkű nejjével egyik középeurópai fejedelemmel volt estélyen nem régen. (Mondottuk, hogy az igazi magyar művészt külföldön szokták megbecsülni.) Az ideális lelkű urnó sajátos öltözetben jelent meg. Egyszerű alj, minden ráaggatás nélkül, csak alul mutatott tenyérnyi széles, gyönyörű subrika munkát. A derék, mint az alj, magyaros szabású, de egyszerű, selymfényű, legrágyabb sámoászinű kamuraszövésnek látszó kelméből készült, értékes nehéz selyemmel bélelve, kevés arannyal szegve. A jelenlevő nagyuri dámák, divathölgyek, sőt a fejedelmi család is bámulva nézték az értékes és remek

öltözetet, s nem tudtak eltélni magasztalásával. Csodálat tárgya volt a szín, az anyag nehézsége selymes tapintata. Elmondották róla véleményeiket. Egyik persa, másik arab, a harmadik, nem tudom, miféle textil csodának ítélte, melynek métere aranyakat ér. Magyar uri dáma is akadt, ki irigységgel tudakozódott a szövet forrása után. A magyar művész neje ragyogó arccal magyarázta meg, hogy ruhája drága honi háziiparnú, huszonhat krajcárért vette rófit egy alföldi magyar anyókatól, ki az alj anyagát agyterítőnek, a derék szövődékét vánkóshéjnak használta. Talán anyja fonta szötte jó magyar kenderből menyecske korában, s fehérítette harna kezével, subrikálta kék selyem cernával.

Általában a magyar nők öltözeté, ha jellegzetességét el nem vesztette volna, nagy részben a háziipar körébe tartoznék. A magyar háztartás hasonlóképen azon körből szerezheti be hasznos és értékes dolgait.

Keressünk a templomok sekrestyéiben. Misesruhák, templomi díszek, zászlók között a háziipar oly remekeire akadunk, melyeknek egy-egy rongya többet ér, mint a nemzetközi forrásokból élő kereskedelem jellegtelen tömegáruja. Ime, csak a rokka, kézi szövészek, és kézimesterkélés mekkora tért tart meghódítva, ha határait a magyar jelleg és művészet védik. Számtalan hasznossági tárgy és diszmű áru maradna azonfelül a háziipar keretében, ha ugyanazon korlátok megbiztosítják a tömeggyártás ellen.

Hogy virágozó háziiparunk lehessen, két dolog szükséges tehát: a magyar jelleg és a művészek fejlesztése.

Azt írta a multkor valaki, hogy aki népünket a nagyzó divat örülléséből kijózanítaná, az egész nemzetet kötelezné a hátlára. A divat nemzetközi bálvány, annak csak oly egyének és nemzetek áldoznak, kiknek nincsenek házi szentélyeik, nincsenek nemzeti ideáljauk. Döntsék le, hagyják el a bálványt, kik most körül táncolják.

Egyike legjobb tollu és lelkű írónknak „Változások, veszteségek“ cím alatt a minap így kesereg: „Átalakul a földünk; megmászolnak rajt a lét feltételei, a régi szokások végkép elavulnak, az eredetiségek elfogynek . . . Profétákra, költőkre, lantosokra volna szükség, kikre a nép hallgat . . . Hol vannak a hittérítők, kik igaz hitre, hazafi hitre tanítanak a változókat . . . a veszendőket?“

Vannak Profétáink, lantosaink, hittérítőink, s hallgat is rájuk a nép, . . . az a baj! Jó volna azt a lantot felemelni másnak valakinek és a modern profétának fejéhez vágni. Ott a színházakban, írói otthonokban, muzeumokban, műcsarnokokban, törvényhozók termeiben, ott tolakodnak fölös számban, ott lobogtatják a felvilágosodás, és haladás cégére alatt a hitetlenség, erkölcstelenység, divat, hazugság, szédelés, piszkos zászlait. Kiölték a magyar lelkitiszatiságát, nemzeti jellegét megtanították cinisusra, hitetlenségre, ledérségre.

Nem sokat ér itt most a hazáról való lantolás többet érne a komoly honfoglalás. Mentsem meg a magyarok Istene, hogy népünk hazáját így, a mint most fest, nagyon megszeresse. De hisz' nem is szereti, mert hát nem szeretheti. „Változások — veszteségek!“ Hogy visszanyerjük, mi elveszett változzunk vissza.

Legalább köztudomás és szólás szerint miénk azok a proféta, lantos és hittérítő tanúk: a közművelődés csarnokai, eszközei. Toroljunk meg minden mérényletet, mely nemzeti jellegünk ellen ott elkövetettik. Van még nemzetünknek annyi nemese, népünknek annyi színe és java, hogy letilthatta országszerte a nemzetközi, a szélhámos szerepvivők bűnös üzenelét.

Változzunk vissza magyarokká testben és lélekben. Hogy lélekben tethessük azt, ne tőrjünk sehul a mimikri elmélet élelmes toladódót, hogy testben is megtehesünk, védjük fajunk tisztaságát, vegyük fel régi szokásaink gyakorlatát. Uraink, urnőinknek kell itt előjárni. Ne csak kánikulai melegben vegyék elő őseik kacagányát, hanem nemes izlésüknél fogva keressék elő a megfelelő zekét, könnyű, hasított topánt, bogláros főkötőt, pártút, víganót, vállszorítót. Kerüljenek napfényre a magyar nagyaszonyok asztalkendők, betétei, terítők, ágynovatai s százfele kedves dolgai, melyeket csak magyar tud igazán szeretni, magyar kéz tud kegyelettel megkészíteni.

Ha meglesz a nemzeti jelleg, megindulnak a rokkák, a szövészek, megmozdul a himzőtű a honleányok kezében, s elmarad a bécsi gyári rongy. Utánunk indul a föld népe. A felujuló kender és lentáblak között „fehér cseléd“ dalol magaszötte kedves gunyájában, nem kénsavas, indigós, piszkot védő idegen „caig“-ban. Látunk még cifra szűrt, patyolatot, ködment is. Hadd fázzenek a német az ő lödenében, plundrájában, a magyarnak meg van a maga meze.

Minden attól függ, van-e még bennünk annyi honszeretet, annyi heroizmus, hogy szakítani tudjunk a jelennel, hogy nem félünk azok megszólásától, kik bűnre vitték bennünket, kik a nemzetieskedést korlátoltságnak tartják.

Nem arról van itt szó, hogy szinpadias rikító jelmezek után nyuljunk, csak jelleget kell teremtenünk, mely nincs másnak, mely megment a nemzetköziségtől, megszabadít még emléktől is a bűnös hitlenségnek, melyet hazánk, fajunk, erkölcsaink és hagyományaink ellen elkövetünk.

Nem maradiságot akarunk mi, sőt inkább fejlődést, de magyarul fejlődjünk.

A másik tényezője magyar házi iparunk fejlődésének s vele általános nemzeti haladásunknak a **művészek fejlesztése.**

Ennek roppant arányban vagyunk hiányával. A művészet nem csak szellemi, de anyagi tőke is, mely erősen kamatozik. Hiszen művészek nélkül nincs izlés, izlés nélkül mindenünk, minden kézművelődésünk eseten és nevelten.

Mai lapunk 4 oldal.

Ne is hasonlítsuk össze a mi népiünk fiait leányait a nyugati művelt-népek gyermekeivel, a kiknek kezéből kikerült háziipari cikkek nálunk szinte műdarab számba mennek. Van fejlett képzőművészetük: Miért van? Mert a nép fia utonutóellen izlést, nemes formákat felemelő alkotásokat lát.

Mi nevelheti a nép fiainak műérzékét? A mi szeme elé kerül: a középületek, a tárlatok és közhasználati dolgok. Siralmas a mi politikánk ezen irányban.

Muzeumaink, melyek a szépművészet szolgálatára rendezték, botrányos politika áldozatai. Majd pajtáskodás, majd vállveregetés, majd intrika és terrorizmus nyitja azok ajtáit. Sokszor pártolási céljából selejtes kezdőművek kerülnek oda közönség gyanánt. Nem hogy a kezdő művészt gyamolítanák, és az értéktelen próbálkozást hagynák kívül az oly helyről, hol műkincseket, tökéletes alkotásokat keresünk, hogy tanulhassunk, műérzékünket rajta élesíthessük. Hisz a mostani ámitás, félrevezetés, és csalás.

Van a mi középületeinkben stíl, izlés? Kis városi, vagy falusi templomaink, hol a nép számtalanszor fordul meg, igazán *pajtlak*: Isten bocsásson meg az ellene vétkezőknek? A mi jeles igazságszolgáltatásunk ép a múlt évben mondotta ki törvényileg, hogy a *templomok népnevelésre szolgáló helyeknek nem tekintendők és adókötelesek*. Hát ha ez nem barbarizmus, ha ez nem korlátoltság, akkor hát mi az? Bizony nálunk egy templom fenntartására, vagy építésére, egy utcsőli kápolnácska életre adott garas adóköteles. Megtizedelik állami adóval, megötödülnek pótlékkal és megfélemezik egyenértékkel. Ezért vannak pajtlaink. Nincs kedve senkinek ily célra áldozni, nincs mód arra, hogy az a hely, melyet a nép áhitattal, tisztult lélekkel tekint, oly formákat kapjon, melynek szépsége lelkébe ivódjék. Egy nép, mely a kölni domba, vagy München bármelyik templomába jár Isten imádján, az a nép nem lehet izléstelen, nem lehet kedélytelen.

De a mely nép magyar templomokba jár, az utcsőli kápolnák, vagy keresztet tövében térdel, lehet vallásos, lehet jámbor, de művelt lelkű, nemes kedélyű, szépérzékű nem lehet. Hát ily közintézményi politika megöl egy nemzetet, s az érzékében vad, neveletlen néptől ne várjon senki haladást, ne várjon ideális életet és gondolkozást. De legyen elég. Beláthatják azok, kiknek kezébe tételett le ezen jobb sorsra érdemes, multjában dicső nemzet sorsa, beláthatják, hogy itt *új honfoglalás* segít.

Meg kell váltani e hon földjét, művelődésének góchelyeit, színházait, muzeumait, táratait, tanszékeit szép- és különösen hírlapirodalmát, gyárait, műhelyeit, tüzhelyeit mindenét, mindenét, még a testét lelkét is a nemzetközi, nemzetitörténeti vampir szellem szárnya alól.

A kongreganisták ünnepe.

A főgymnasium Mária-kongregációjának Gyümölcsoltó-Boldogasszony napján tartott felvételi ünnepe a tiszta lelkek átható ünnepe volt. Oly szívmelegség s életmesség hatotta át a ciszterci rend templomának levegőjét, hogy szinte égit emelkedtek fölé a jámbor lelkek.

A szív repetett örömeiben, a kebel hullámzott: mert belé hullott az isteni kegyelem; és még e kegyelem is ünnepi volt: Mária lovagjai számára esdette azt le. Ejetet esdett le a Magyarok Nagyszonya a hú magyarok késői unokáinak.

Ilyen ünnepet, mely a mélységes gyökereket is áldásos harmattal áztatja, csak a kath. vallás isteni eszméinek hatása alatt lehet tartani;

— de megérti is. Itt hitünk diadalt ült. Ez a szívek-lelkek ünnepe volt, de a tiszta szívek s az ártatlan lelkek, vagy a megtisztítottaké.

Az ifjú szíve boldogságot keres: a Mária-kongregációjába felvett huszonnyolc tanuló megtalálta azt; az ifjú magyar szív felkesznedni akar: a Mária kongregációjába felvett huszonnyolc tanuló ezt is megtalálta. Mária az emberi szív boldogságának forrását: méhének áldott Gyümölcsöt adja át gyermekeinek, szeretett kongreganistáinak. Mária a magyaros szív előtt rámutat lelkesedésének egyéjül méltó tárgyára: hitében s hazájában. Ezen kettőben talál az ifjú vigasztalást s erőt az életre.

És a Mária-kongregációnak most tartott felvételi ünnepe teljesen betöltötte a szíveket, a lelkeket. A főgymnasium huszonnyolc tanulója megkapta, a mi teljesen boldogítani tudja keblét most, később és mindenkoron is. Valóban boldog az az ifjú, a ki évszázadok biztos nyomdokaiban haladhat boldogulása s lelkesedése felé.

Ezen boldogságnak belső színtét ki tudná méltóan lefesteni, ezt érezni kell; de külsőleg is megnyilatkozott a szentbeszéd s a szertartások szíve kapó részleteinél. Könyvek jelentek meg az ifjak s azok szüleinek szemében: örömkönyvek s boldogságkönyvek. Az ifjak könnyeztek, mert *éreztek* lelkükben az isteni kegyelem hullását s termékenyítő erejét; a szülőközönség is könnyezett de azért mert *értette* mit kaptak gyermekeik az életre.

A kongreganisták szívébe Mária, Magyarország Patrónája, hozta az égből le a magyar szentek társaságában a jó élet, az emberhez egyedül méltó élet erejét s alapját: a szülőkébe a gyermekekéből sugárzott át. A tiszta élet menyeyi melege hatotta át tehát a kebleket. És ezt Mária művelte! Ő gyújtotta lángra a magyar szíveket!

De bármit s bármennyit mondunk, az még mindig nem az s nem annyi, a mit s a merényt kellene. Itt valóban a tiszta szív s az ártatlan vagy megtisztított lélek ünnepe. A dicsőség Istené a boldogság a kongreganistáké s bennök a társadalomé s drága hazánké.

Az ünnep a mult számunkban már jeizett sorrendben folyt le. Három részből állott. Az első *Mihályi* Akos dr. szónoklata, a második a felvétel, a harmadik *Városey* Gyula dr. megyéspüspök beszéde. Az első is, a második is, a harmadik is, — mondjuk így: — méltán volt az ünnep középontja; és e háromnak szerves egyesülése a gyönyörű ünnep magasos egysége. Rendkívül megható volt már a kongreganisták s a teljes tanári kar díszes felvonulása a püspök fogadására, ki megérkezése után áldást adott.

A szentbeszéd valóságos remeke az egyházi szónoklatoknak. Minden szava, minden gondolata, az életnek s a vallásnak harmonikus ölekezése volt. Duzzadó erőt, tisztult fölfogású kifejezője a keresztény embernek, ellentétben a pogánnyal. Minden mondat arany igazság s örök igazság, melyeket a lüktető szív s kutató ész sugat. De dicsérje a beszéd önmagát. Ilyet nem hallottak mostanában olvasóink, ezért, hogy könnyebben kezelhető formában legyen mindig kéznél, különlenyomatban kapják. Hiszen a hit s az élet rejtékét s zugát alaposan ismerő férfiú megtisztult elméjének terméke ez, rajta a zelózus szív himporává.

A felvételi szertartás valóban megható volt. Ez alatt kapták az égi kegyelmet a kongreganisták. A megyés főpásztor, az apostolok közvetlen s törvényes utódja vette át a kiválasztott ifjak ígértét s az érmelet megszentelte, hogy Mária-nak — háláig, sőt tovább: örökké: hú követői, erényeinek eréjűkhöz mérten utánzó s tiszteletének minden körülmények között terjesztői legyenek. Végül a püspök ur maga tüzte fel minden egyesnek keblére a gyönyörű jelvényt. A három fősztviselő arany érmet kapott fehér sárga (pápai színek) háromszögű szalagon, a rendes tagok mellett fehér kék (Mária színei) szalagon alumínium érmelet díszítettek. Ezt a jelvényt csakis díszüléseken s nyilvános iskolai ünnepeken használják az ifjak. Gyönyörű volt a kongregáció jelvényével felkészített ifjú magyar leventék látása.

A kongregációba felvettettek: VIII. osztályból: *Benkő* Gáspár, *Görög* Zoltán, Praefectus,

Györgyi János, *Horváth* József, *Luttor* Ferenc, *Székfi* Ignác, II. Assistens, *Magyar* Ferenc m. t. — VII. osztályból: *Auer* Lajos, *Borján* Ferenc, *Gyurkovits* József, *Keller* Gyula, I. Assistens, *Mohai* Lajos, *Sándi* János. — VI. osztályból: *Kapászló* Ferenc, *Komendovics* Gyula. — V. osztályból: *Aschubrenner* Ignác, *Auer* Ferenc, *Debrezenti* József, *Kulcsár* József, *Marschall* László, *Matkovics* László. — IV. osztályból: *Kapászló* Károly, *Keller* Károly, *Müller* Kálmán, *Neproszel* Nándor, *Schützberger* Eendre. — III. osztályból: *Reichard* András, *Unger* János.

A hivatalos rész elvégzése után — mely másfél óráig tartott — teljes ornatibusban *Városey* Gyula dr. püspök ur az oltár elől intézett beszédet a legifjabb Mária-lovagokhoz. Husz percig tartó *főpásztori* beszéd volt ez. Végeiben örömet fejezte ki, hogy a bold. Szűz Máriának kongregációjára a székesfehérvári főgymnasiumban ismét feljűlt. Régi, kedves s felemelő képek újulnak meg lelki szemek előtt; jelenetek a magyar nemzet ezer éves multjából; abból a korból, mikor az Esterházyak, Koháriak kardjuk élet s karjuk erejét mindenben s mindenkor a magyarok Nagyszonyának dicsőségére s nevében, valamint tiszteletének növelésére s neve magasztalásának terjesztésére használták. A magyar kebleket a bold. Szűz Mária erősítette a multban: erősítse most s ezután a kongreganistákét is. Es ez így lesz, ha megtartják az imént től ígértüket, de ne csak most, néhány évig, hanem — mint mondták — örökre! Most mint tanulók, majd mint férfiak. Igen megkapó s felemelő volt a püspök: urnak hivatozása, hogy a magyar ember adott szavát mindenkor megtartja. Kérte őket, tarták meg mindenben pontosan a kongregáció törvényeit; hiszen azokat tapasztalt, okos, az ifjú szív s lélek szükségleteit, de képességeit s hajlamait is ismerő férfiak állították össze. Azután arra is figyelmeztette őket a megyés főpásztor, hogy a feljűlt kongregációnak jelene s jövője fölül, az első tagoktól függ s ha űk érdemes s lelkes követői lesznek Mária erényeinek, ha viselkedésben s tanulásban egyaránt kiválnak: áldást hoznak ezen intézményre s benne önmagukra s a későbbi utódokra. Végül az önéreztet s a kongreganistai méltóságot emelte ki s áldását adta.

Ennél melegebb s magasosabb ünnep e földön már lehetetlen.

A helvárosi kath. kör ma a következő távirattal üdvözölte *Mihályi* Akost gyönyörű beszédeért:

Mihályi Akos

Budapesti.

A mai kongregáció-ünnepély alkalmából a székesfehérvári helvárosi katolikus kör kedves kötelességének tartja Főtiszteledőségedet üdvözölni szép beszédeért, mely oly lelkesedést gyújtva hirdette városunkban egy szeibb kor közeledtét.

Mayer Károly
előnök.

UJDONSÁGOK.

— **Személyi hir.** Dr. *Városey* Gyula megyéspüspök ma néhány napra elutazott s a jövő hét derekán ismét visszatér városunkba.

— **Hírek a honvédség köréből.** Mint jó hírrel értesülünk, *Rupprecht* Henrich vezérőrnagy, dandárparancsnok távozik városunkból. Ő feléje kegye ugyanis a budapesti 71. gyalogdandár parancsnokává szemelte ki a jeles képzett katonát. A rokonszenves tiszt teljes közértesítést sajnáljuk s midőn a kitüntetéshez gratulálunk, újabb otthonában az ittenhez hasonló közértesítet kívánunk.

A tisztakar egy másik jeles tegja ma távozott városunkból. *Schuler* Jenő alezredes, ezredparancsnok ugyanis a honvédelmi miniszteriumba vezényeltetett szolgálatára. A honvédszaktar majdnem teljes számban megjelent az állomáson, hogy Isten hozzádot mondjon a szigorú, de a katonai regulában is jószívű parancsnoknak.

— „**Honfoglalás**” című értékes cikksorozatot, a mely a magyar nép ezerféle bajait tárgyalva szociológiailag érdekes utmutatást nyújt eme bajok orvoslására — külön füzetben is lenyomatjuk, hogy minél közelebb kerülhet az élvezet. A mű valóban mesteri stilyusa az emelkedett költői nyelvezet minden során meleg kedélyű és nagyműveltségű szerzőre vall. A magyar haza és a magyar nép iránt való lángoló szeretet, annak érdekeivel való beható foglalkozás becsessé teszi e művet, melynek szerzője *Szentiványi Károly* bodajki plebános.

— **A Vörösmarty-kör** a kör tagjaival és az érdeklődő nagyközönséggel tudatja, hogy felolvasásainak sorozatából vasárnap, március hó 21-én, este 6 órakor a kör nagytérben lesz az utolsó felolvasás. 1. „*A legyobb drámáról.*” Irtá és felolvassa gróf *Fisztis* Bennó ur. 2. *Vörösmarty édes anyja.*” Irtá és felolvassa *Czapáry* László dr. főgym. tanár. A felolvasást este 8 órakor ugyan csak a kör helyiségében társasvacsora követi. A társasvacsorán hölgyek is résztvehetnek. A társasvacsorára jelentkezni a körben kitelt iven lehet. A felolvasásra a kör tagjait és az érdeklődő nagyközönséget a választmány nevében meghívja *Versessy József*, a Vörösmarty-Kör igazgatója.

— **A jó Náci papa öngyilkos lett.** Szomorú hírt hozott Tarnokról a táviródról: *Lautner* Ignác községi jegyző, megyei biz. tag tegnap este egy negyed 10 órakor agyonlőtte magát. Megdöbent bennünket e gyászeset, mert a kik ismerték a jó Náci papat, azok egy aranyos kedélyű, vendégszeretettelő mészterjain híres derék magyar embert ismertek benne. Talán az okozta halálát is. Hazánál mindig terített asztalt várt a vendégekre, a kiknek jó kedvétől bizony talán a kelletténél gyakrabban volt hangos a családi boldogság kedves tanyája, a tárnoki jegyzői lak. Valószínű, hogy ennek lett következménye a tragikus haláleset, mely most egy családot vetett oda a gyászos reménytelenség martalékául. Az öngyilkosság előzményeiről s részleteiről tudósítónk a következőkben számol be:

Már hetek óta foglalkozott *Lautner* Ignác jegyző a halál gondolatával. Többször kezébe vette revolverét s felesége előtt mondogatta: *Látd* *Gizikém*, egy ilyen kis szerzemény elég egy élet kitöltéséhez. Kedélye azonban mindig a régi volt, nem árulta el a borzalmas elhatározást. Egy-két hét óta egy szekerészférfi hölgy volt a családnak kedves vendége. Kedélyesen multak a napok s csakis a jó Náci papa vendégszeretete marasztalta a megbeszélte időn túl is a család vendégét. A tegnapi napot is jókedvvel élte át egész a borzalmas tett végrehajtásáig. Lelelt az irodában foglalatosságait, deután pedig épen a jegyző indítványára az egész család néhány vendéggel kiment a szőlőbe s este 8 óráig keletemesen töltötték az időt. Hazamenvén *Lautner* kártyázni kezdett kereskedelmi akadémiára fiával, Imrével. Egy kilenc óra tájban hagyta abba a játékot s meséjébe bejegyezte meg: „*Na fiam, úgy látszik, neked sincs szerencséd a kártyában! Majd lesz másban!*” Erre elbűcsözött családjától, végigsökölta gyermekeit s miután a család is pihenni tért, ő is lefeküdt a saját szobájában. Még senki sem aludt, midőn egy negyed 10 óra tájban lövés döröge ijesztette fel a szenderegőket. A szomszédos szobában levő lányok rablótámadástól tartottak annál is inkább, mert egy-két perccel előbb imaszerű hangos beszéd hallatszott. Meg sem mertek moccanni s rémülve hallották *Lautner*né szavait: *apátok öngyilkos lett!* Az asszony ugyanis a lövés zajára az ebédőn át férje szobájába sietett s mielőtt a revolver bőr táskáját meglátta, tisztában volt a dologgal. Tudta, hogy a mitől tartott következett. *Véil* *Dávid* sóskuti orvos még az éj folyamán megjelent a helyszínen s konstatálta a halált. A gyilkos golyó a jobb fültőlén hatolt a fejbe s a szemén át hagyta el a testet. A halál nyomban bekövetkezett. Sem nála, sem a hivatalos kasszában pénz nem találtak. Az elhunyt lakását, valamint a hivatalos helyiséget zár-, illetve őrizet alá vették. Az öngyilkos jegyzőt, kibén özvegye s három kiskorú gyermeke a szerető családapát gyászolja, f. hó 28-án azaz szombaton temetik el.

— **A városi iskolások** ma délután *Alaghy* Dezső elnöklése mellett ülést tartott, mely alká-

lommal az igazgatói jogkört formulázták. *Kovács* István biz. tag indítványozta, hogy a belvárosi két igazgatói állás egyesítessék, az igazgató pedig csak mint helyettes tanító működjen s így a helyettesítő tanítói állás megszüntethető volna.

— **„Zsidó? vagy még mindig zsidó?”** A helybeli „*Friss Újság*” az első, mely Lengyel Dávid fogházfelügyelő védelmére siet. Szerinte Lengyelnek kötelessége maga ellen vizsgálatot kérni, mely ki fogja deríteni, hogy „*az illetőnek az-e a bűne, hogy zsidó? vagy az-e, hogy még mindig zsidó. miután egy jobb pozícióju állásért már rég hajlandó lett volna kitérni, mint állitan beszélik.*”

Ez a néhány sor gyanúsítás és vád. Gyanúsítás, mert olykép iparkodik a dolgot feltüntetni, mintha lapunk kizárólag csak a zsidó ellen mérgezné nyilat s vád Lengyel Dávid ellen, mert kijelenti, hogy Lengyel jobb pozícióju állásért hajlandó lett volna kitérni, elhagyni a zsidó vallást. Feltehetően ugyanis, hogy Lengyel a vallást is jövedelmező tőkének tekinti, melyet szívesen fektet be egy-egy jövedelmező üzletbe. A váddal nem foglalkozunk, mert nem minket illet. Ha igaz, akkor a kufár szellemegerősítésére szolgál, hanem igaz, cáfolatot adni nem mi vagyunk illetékesek. A gyanuval azonban nem először foglalkozunk. Ez a gyanu nem az ömledatos igazságszeret szüleménye. Felhangzik mindig, valahányszor zsidó polgártársaink valamelyike ellen kikel a közvélemény. Egyéb cáfolat hiányában a közhangulat megnyugtatóra szánt leggyer, ez a mely azonban a jóindulatu védők óhaja ellenére rendszerint visszafelé sül el. It is így történt. Mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy mi már vizsgálat tárgyát képezo, nagyrészt közszajon forgó tényeket hoztunk fel. Az állitan, ha valláskülönbség nélkül a polgároknak terheltek ró, azt megvédelmezni is kötele. Ha az általunk regisztrált esetek a valóságnak meg nem felelnek, közvéleményünk módot nyújthat a megtorlásra, ha zsidó az illeto, ha nem. De e lap nem is a „zsidó”-val foglalkozott, hanem igem is foglalkozott oly dolgokkal, melyek akár zsidó vallásu egyén nevéhez fűződnek, akár keresztényhez, egyaránt érintendők. Nagyon jól tudhatnák zsidómentó atyánkfiai, hogy e lap számtalan csetre mutatott, a melyeknek hősei a keresztelési anyakönyvi kivonat adatai szerint nem zsidók. Igazságot keressünk és nem mást. Igazság és fény ott, a hol közügyről, közügyről van szó. Ha tévedtünk, beismerjük, de a közjóra irányuló törekvést tovább senki sem tagadhatja meg. Hogy mely körülménsszel, nemmi figyelemmel járunk el honafokon át egy Lengyel Dáviddal a meg mindig zsidóval szemben is, a legkíméletesebb kétséget fogunk találni a nyilvánosság s nem először elhangzott gyanu a nyilvánosságunk bebiztosítására. Ha mi a zsidó akartuk volna úgy Lengyel Dávidban, nem kellett volna levágni a mult leten letolytatott elővizsgálatot, kanálzott ene alkalmakkor és egy körülmények között, a akkor talán zsidó volna engedett meg vele oly dolgokat, a mikhez nemcsak hogy joga van, de hivatali állásával letaroztan össze nem egyeztethető. Visszateérünk a közintulnia, mert úgy látszik, hogy igaz alapon bírja gyökereit a szaló ige: a zsidónak ma már hazánkban minden szabad! Nem mi leszünk az amúszenták, hanem azok, a kik az igazságot elhalgattatni óhajtnak s épen ezzel provokálják az legkíméletlenebb formájában. Várjuk meg a lejártnyeket s igertölket beváltjuk a felhozottak súlyos volának tudatában is.

— **Letartóztatott leánykereskedő.** A gazember lélekutárok, a kik esabóti ajánlatokkal a magyar lányokat külföldre szállítják nagy tesztleg s lelkileg tönkretretyek, városunkat sem kerülék el. Ezek közül egy notorius firma, *Hartmann* Izidor lépte át városunk határát és *Simon* alkaptány ma dében letartóztatva. *Hartmann* tagad, *Simon* kapitány pedig nyomoz s az adatok máris nyilvánvalóvá tesszik a zsidó ügynök gazemberiségét.

— **Együtt a halálba.** A vén Duna hullámsírja már sok elkeseredett alának nyújtott pihenést. A mindennapi közönséges esetektől most eltérő szerelmi tragédiáról ad hírt ercsi levelezőnk. F. hó 24-én késo este ugyanis egy férfi s egy 15—16 évesnek látszó leány összekötött holttestét fogták ki a Dunából. A férfi zsebében a következő levelet találták:

„Nagyon szeretünk egymást, de nagy akadály állott utunkban. Nem vehetem el Sári, mert nővére az én feleségem. Mivel azonban egymással élni nem tudunk, egymással önként halunk meg. Kérem halálunkért ne okoljanak senkit sem. Feleségemnek adják át a levelet, tudom, hogy ő is meg fog bocsájtani. *Berstein* Máttyás és *Varga* Sári Vácraól.”

Ez a kis levél a korunk romlott erkölcsi felfogását jellemző tényállást röviden magában foglalja. Tény az, a mint a vizsgálat során kiderült, hogy *Berstein* kömives boldog egyetértésben élt feleségével Vácott mindaddig, míg az asszonynak szemrevaló huga a házhoz nem került. A férj és leány között szerelmi viszony fejlődött, a mi az asszony előtt sem maradtott titok. A boldog tanya ettől kezdve a boldogtalanság fészke lett. Vegre is a leánynak el kellett hagyni a házat. Amde e hó 6-án a férfi is ellétt s ekkor egy levelet hagyott hátra, melybe megírta, hogy többé nem látják. A további fejleményeket maga a szomorú esemény igazolja.

— **A nagy postalópás.** Készletesen megemlékeztünk annak idején arról a nagy postalópásról, melyet a *Pragerhof*—*Budapest* közötti vonalon követték el ismeretlen tettesek. Körülbelül Szekesfejervár tájékon ugyanis egy felhasított pénzszekszából harmincezer korona készpénz és nyolcezer korona értékű kupon loptak el. A lopás múlt év március 4-én történt. A vizsgálat jó ideig semmi eredményre nem vezetett. *Béreci* Béla a vizsgálatot vezető kapitány azonban máig sem hagyta fel a reménytel, a nyomozást egészen más irányban indította meg, melynek rövid idő alatt meg is volt a kello eredménye, mert szeptemberben már el is fogták a tettest *Papcs* József postalószolgá személyében, aki a kérdéses időben a mozgópostán szolgáltoltott tett. A házkutatás alkalmával a pénzt nem találták meg. *Papcs* és a feleségét, akire rábizonyult, hogy a pénzt elrejtésében férjének segédkezett, nyomban letartóztaták.

A kihallgatás során mindketten töredelmesen beismertek súlyos bűnüket. *Papcs* előadta, hogy a pénzt a lopás után a városigeti *Stefániai-ut* mellett közvetlen húzódo árokban, egy bádószelvényben elhelyezte, ásta el a kopást követő napon. Azonban egész éjen át nyugtalankodtak, hogy a pénz nincs biztos helyen, valaki még elviheti, azért másnap ki is akarta ismni a pénzt es más helyen akarta elrejteti addig, míg a lopás ügyében a vizsgálatot be nem fejezik. De a pénzt a legnagyobb meglepetésükre már nem találták meg ott, ahova *Papcs* elásta. *Papcs* és feleségeket vallomása a rendőrség előtt nagyon gyanúsnak tűnt fel. Újbol vizsgálatot indítottak, amely alkalmával a toerülő bűnjelék mind *Papcs* állítása mellett bizonyítottak.

A főváros minden évben tavaszi munkálatokat vezetett a Virágoskertben, amikor is részt az utakat, reszt a virágoskerteket rendezik. A munkálatot vezető munkások fogta gyanuba a rendőrség. Különösen két tordasi munkást: *Varga* János és *Mocskó* Józsefet gyanúsította a rendőrség azzal, hogy a pénzt megtalálták, mert ez a két munkáscsember dolgozott azon a helyen, ahol a pénz clasta volt. Fokozta még a gyanut az a körülmény is, hogy a két fiatal munkás szülei: *Varga* Pál és *Mocskó* István gazdámberék fötűnően kölkezték egy idő óta, nagyban építkeztek, szóval életmódjuk, gazdálkodásuk mind azt a látszatot keltette, hogy valóban nagyobb summára tettek szert. Azonkívül a rendőrséghez időközben bizalmas feljelentés is érkezett, amelyben egyenesen megvádolják a két fiatal munkást, hogy az elrejtett pénzt ök ásták ki egy éjjel, mikor senki sem látta.

F. hó 23-án *Béreci* Béla a rendkívül sok terhelő adat birtokában — le is utazott Tordásra, hogy a két gyanuba keveredett gazdánál házkutatást tartson. A kapitány megjelenése nagy izgalomba hozta a gazdákat, ami után azonnal nyilvánvalóvá lett, hogy a pénznek a házukban kell lenni. Hosszas kutatás után a kapitányt kíséző detektívek *Mocskó* István pincéjében 9320 koronát, *Varga* Pálnál pedig egy kilónos szerkezeti asztalijokban 19,240 koronát meg is találtak az ellopott pénzből. E szerint a harmincyolcezer koronából összesen 1100 korona hiányzik még, amit a két gonosz ember időközben elfe-

csérelt. A tolvaj munkásemberek a vállalat során előadták, hogy március 5-én délelőtt, mikor Papesné a pénzt elásta, egy vastag törzsi fa mellől nézett végig az egész jelenetet. Még aznap éjjelen kiásták a pénzt és elosztották egymás között. Mindegyikük hazavitték szüleikhez a pénzt. **Varga János most a székeshérvári 69-ik gyalogezredben szolgál;** amikor a parancsnokságot értesítették a bűnesetről, Vargát azonnal letartóztatták. Moczko Józsefet Budapestre vitték és ott egyelőre a főkaptányságon zárták el. A vizsgálatot tovább folytatják.

— **Pang a szájbőripar.** A kaftánosok ágensei, cokolista polgártársaink annyira nekivadultak a népboldogításnak, hogy most már ha kell, ha nem, mindig elszakolnálni akarnak. Az olcsó éljenzések egészen elkábitották a fejüket s ők azt hiszik, hogy az „ó-nép”-nek nincs más szüksége, s határ nélkül boldog lesz, ha az ő szájkó-módjára értelmetlenül beagózt a szöszatyárságaikat fogja hallgatni. Vasárnap délutánra a Kuntler-féle vendéglőbe hitták össze a bőriparosok népgyűlését. A rendőrség persze engedélyezte, mert hiszen a szólásszabadság korszakát éljük. Délután 4-re volt összehívva a nagy népgyűlés. Kuti Fülöp rendőrkapitány meg is jelent a rendőri asszisztenciával, hogy a netalán előforduló elrugaskodásoknak gátat vessen. 10—15 hallgató nézegette egy másikat nagy csodálkozva, hogy hát mi is lesz most? Hogyan fejelik és talpalják meg most ők a nép boldogságát, mikor alig akad e v-két jó lélek, a ki szánalomból eljött, hogy a kaftánosok lovagjainak a handabandáit nézze? Csupor ur csak megjött volna, Alvári a táncmester is ott billegett volna, de a többi szolnok urak csak nem akartak jelenkezni, pedig az egyik ott lakott a házbán. Csupor ur is tapogatta a fejét. Hát érdemes volt ezért a kundcsaftokat elszalajtani (mert ő kelme mióta belépett a kaftánosok és cokolisták pártjába, nem megy mértéket venni, ha tiz helyre hívják is. Hogyan is beszél nyomoruságról, ha dolgozik?) Alvári pedig fel-alá lejtett mint egy barázdabillegető és kinos iztottsággal nézte volna az óráját, ha lett volna. A percek rohantak s a gyűlés összehívó még csak nem is cammogtak. Elműlik 5 perc, 10 per; Kuti kapitány, a ki már ugysis a menyörgős menéit emlegette, hogy ő neki minden vasárnap és ünnepén strázsálni kell azt az egy-két szájhóst, a ki nem fér a bőrében — mosolygott magában s mikor látta, hogy az udvariasság türelemfonalának utolsó perce is elmúlt, kimondta, a szelencit, hogy az össze nem gyűlt gyűlést felosztja, mert az összehívók maguk sem jöttek el. Így hát a bőriparosok apostolai nem koptathatták a szájukat s keserűséggel emlegetik hogy már alighanem vissza kell térni a kaptafához, mert pang a szájbőripar, nem akad olyan mále, a ki a száját tátogassa holmi dolgozni nem szerető bőriparos és egy félbenmaradt barázdabillegető kedvéért.

— **Névváltoztatás.** Kucsinka János iváncsai lakos vezetéknevét belügyminiszeri engedéllyel Kovács-ra változtatta.

— **Fiatal gyújtogatók.** Tegnap délben néhány perccel 12 óra előtt hírtelen terjedt a hír, mely nagy tüzesettel rémítgette e város lakóit. A ciszterciák templomában épen a Mária-kongregáció új katonáit avatták fel nagy közönség jelenlétében, midőn a kongatás rémes izgatottságot keltett. **Metykó József** Olaj-u. 79. sz. alatti lakosnál volt a veszedelem, melyet gyermekek idéztek elő. Hufnagel György Major-utcai s Kovács Ferenc alsó-királyosri lakosok 9—10 éves fiait tücsköt akartak pörkölni s e közben egy kazalt gyújtottak fel. A tűz gyorsan terjedt tovább s csakis tüzoltóink gyors és eredményes tevékenységének köszönhető, hogy a második kazalnál lokalizálni lehetett a tüzet.

Teljesen hasonló körülmények között pusztított a tűz f. hó 22-én Duna-Adonyban is. D. u. fél 3 óra tájban kondult meg a vészharang s a templom ajtókat hívei ott is siettek a pusztító elem fékezésére. A tűz a Szent István-utczában Hollndonner József földmives udvarán ütött ki. Szerencsére hamarosan észrevették a szerencsétlenséget, a hívívó maga a gyújtogató gyermek volt. A tulajdonos 5 éves Pista nevű fia papirosból cigarettát csinált s a szénakazal mögé bujva rágyújtott s mert a megrémült gyerek iparkodott

a tüzet eloltani, mindkét kezét összegegette. Sirva szaladt ekkor a ház előtt üldögélő szülőkhöz, a kik lármát csaptak s a tűz lokalizálásán fáradoztak. Bár az ottani tüzoltók Szatory parancsnokkal serényen dolgoztak a helyszínen, a szomszédos Kard József és Steiger János néhány szalma-kazla és polyváskunyhója is a tűz martaléka lett. Ez az eset is intó példaul szolgálhat azoknak, a kik szó nélkül tőrnek a gyermekek és serdülletlen suhancok dohányzását a helyett, hogy adandó alkalommal erőlesen fellépnének a gyermekek csintalansága ellen.

— **Csőd.** Ney Mór helybeli lakos, Ósz-utcai gépgyűnök ellen a törvényssék elrendelte a csődöt. Tömeggondnok: dr. Fejér Ferenc ügyvéd, csődbiztos: **Sohár Béla** törvénysszéki bíró. Felszámolási határidő: május 18.

— **A brutális férj áldozata.** A pálinka szereleneke számtalan családban megbontotta már a békés egyetértést s gyakran vitte sirba az ártatlanul szenvedőket. Legutóbb Zámóyon kiavott áldozatot. Nagy Sándor ottani lakos nem vette meg az itókat, sőt kereste az alkalmat, hogy tönkre tegye a józan esztét. Nagyon fájt ez a törekvő, dolgos asszonynak, a ki aggodalmának jutalmul még egy csomó gormbaságot volt kénytelen elnyelni részegen hazatérő urától. A férj brutalitása nőtön-nőt. A gormbaság az utóbbi időben gyakran nyert kifejezést ütegekben is s ez annyira elkésértette, hogy eldobta magát az életet, felakasztotta magát. A közönség nagy részvét mellett tették el az elkéséredésben öngyilkossá lett asszonyt.

— **A Duna titka.** Asztalos Ferenc őrdi lakos a napokban Erd közszeg határában egy ismeretlen férfi hulláját fogta ki a Dunából. Az orvosrendőri vizsgálat megállapította, hogy a hulla 14—15 nap óta lehetett a vízben. A hullán levő ruházat nagyon szegényes, a személyazonosság nem volt megállapítható.

— **Mindenki tudja,** hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrepmag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. — Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbakk, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.

!! Elvem kevés haszon nagy forgalom !!

RÓDE IMRÉNÉ Lasits Erzsi
női- és férfi-divat üzlete
SZÉKESFÉHÉRVÁR, Szt. Imre-utca.

T. c.

Üzletem nagyobbitása alkalmával van szerencsém értesíteni a mélyen tisztelt vevő közönséget, hogy a férfi-divatúrt is bevezettem a női-divat üzletembe, kényserített erre kiterjedt nagy ismerettségem és üzletem nyolcz évi fennállásának jó hírveve.

Tekintve a mai divat óriási változatosságát, mind a mellett fáradságot és költséget nem kímélve mindazt, a mit a női divat terén szepet és különlegesét a külföld termel, sikerült beszereznem; naponta érkező újabb és újabb divatú

párizsi és bécsi modell-kalapkoban feltűnő szép nagy választékkal szolgálok.

— **Férfi divatban** — oly hallatlan olcsó árakat nyujtok a mihe meg a vevő közönség nem részösült.

Legszébb férfi kalapok, kitűnő minőségű minden színben f. 20.

Fekete kalapok minden létező alakban 1.50.

Legfinomabb gyapju divatkalapok 1.50, 1.80, 2.—, 2.50

Nyakkendők selyemben 15, 20 és 25 kr.

Nyakkendők legfinomabb 40, 45, 60 és 70 kr.

Ingek, gallérok és kszelőkölök a legjobb gyártmányt tartom raktáron, melynek tartósságáért 5 évi jótállást válllok. A m. t. vevőközönség szives jóindulatába ajánlva magam vagyok

kitűnő tisztelettel

Rode Imre.

SZINHÁZ.

Kedd, március 24.

Zajosabb ünnepelést, hatalmasabb sikert alig ért el valaki a fejérvári színházban, mint **Margó Zeima** keddi jutalomjátéka. Egyetlen volt az egész esztendőben, a ki művészi játékával közönséget vonzani tudott, a kinek neve minden alkalommal valamelyes reményt tudott kelteni a közönségben, hogy van legalább egy alakítás, a melyen nembicskál meg a néző szeme. Ezt akarta neki meghálálni a publikum s rendezett is olyan ovációt, a melyhez foghatóól nem hangzott vissza az idén a fejérvári színház. Volt taps, éjzenés a nyír színen, nyolcszor-tízszet a felvonások után, volt virágerdő, virágeső: szóval teljes lelkesedés. A darab, az már nem volt jó. 25-30 esztendővel ezelőt megjárhatta még „A Noemancipáció” de ma már kiment a divatból, mint a krinolin. Hiszen Margó is azért választotta, hogy ötféle toltatásban mutassa be, hogy tud izdeszen változni. A nő persze pompásan sikerült is neki. Kivülre meg **Kovács** találta el legjobban a közönség ízletét, a vén kiaháló huszar szerepe ép hozzá passzol. Szaiókú elég jól alakította az ő második szerepét. Tóth Lajos, Nagy Marcsia, Szabóné is ercsusztak valahogy, a többiől jobb nem szüül.

Uj bútor üzlet!

Van szerencsém a n. é. helyből és vidéki közönség becses tudomására hozni, hogy saját műhelyemben készült asztalos munkákból raktárt tartok.

Kórház-utca 4. szám alatti (saját-ház)

Raktáron van urali, háló-, ebédő-, szalon-, előszoba és konyhabútorok a legszolidabb kivitelben, melyeknek jó minőségért felelősséget válllok.

Főelven oda irányul, hogy ezen szakmában előforduló silány gyári munkák által félrevezetett közönség helyben találjon szolidan készült bútorokat.

Elválllok továbbá minta és rajz szerint választott bútorok készítését bármily kivitelben, ugyszintem mindennemű asztalos munkákat jutányos árákon.

Raktáromat a n. é. helybeli és vidéki közönség nyelvére ajánlom.

Kiváló tisztelettel
NYÁRY GÁBOR,
épület és bútorasztalos.

* Szőlőlugast ültessünk *

minden ház mellé és házi kertjeinkben.

Erre szótlan nem minden szőlőig alkalmas. (három méter térségű) mert nem bírja a megnőve, természet hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hozagassanak

alkalm s inokat ültettek, azok 1 óven enutják hozukat az egész szőlőterés idején a legkifejlesztett munkatály és más edes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindennit megismer s minden oly ház, melynek fa a mellett a legeszközöb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kertészeknek s h. a legremekebb dísz anélkül, hogy legkevésbé helyet is el foglalna az egyébre használható részekből. Ez a legkifejlesztettebb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismeretelére vo atkozó szíves ényymomatú katalógus bárcinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja.

Érdeklő elő szőlőültetést Nagy-Légya, u. p. 52. kélyhöz.

Nyomatott az Egyházmegyei könyvnyomdában, Székeshérvártól.